КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра програмної інженерії та кібербезпеки

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою
(пост. 10 п. 10 від "21" червня 2018 р.)
Ректор
_____ А.А. Мазаракі

БЕЗПЕКА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ / INTERNET RESOURCE SECURITY

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА / SYLLABUS

освітній ступінь	**магістр /** master
галузь знань	**12 Інформаційні технології /** Information Technology
спеціальність	**121 Інженерія програмного забезпечення /** Software Engineering
спеціалізація	**Інженерія програмного забезпечення /** Software Engineering

Київ 2018

Автор: В.І. Пашорін, канд.техн.наук, проф.

Програму та робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри програмної інженерії та інформаційних систем 15 травня 2018 р., протокол №26.

Рецензенти: Рзаєва С.Л., канд. техн. наук, доцент,
Бабенко Б.Т., технічний директор CIO, Softorino Inc.

БЕЗПЕКА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ / INTERNET RESOURCE SECURITY

ПРОГРАМА ТА РОБОЧА ПРОГРАМА / SYLLABUS

освітній ступінь	**магістр /** master
галузь знань	**12 Інформаційні технології /** Information Technology
спеціальність	**121 Інженерія програмного забезпечення /** Software Engineering
спеціалізація	**Інженерія програмного забезпечення /** Software Engineering

Автор: ПАШОРІН Валерій Іванович

ВСТУП

Одним із напрямків кібербезпеки є забезпечення захисту інтернет-ресурсів. Кількість інтернет-ресурсів (серверів різноманітного призначення та інфраструктури глобальних мереж) збільшується щороку, все ширше використовуються хмарні технології і віддалений доступ до ресурсів, а значить і зростає кількість інформації, яка локалізується на таких ресурсах і в глобальних мережах. Прагнення незаконно використовувати цю інформацію, спотворювати її, або умисно блокувати доступ до неї стимулює зростання атак на інтернет-ресурси, що приводить не тільки до економічних, а й політичних і соціальних наслідків. Атаки на державні та урядові інтернет-ресурси взагалі розглядається як елемент поширення гібридних війн у світі.

Таким чином, напрямок кібербезпеки, який стосується захисту інтернет-ресурсів, стає все більш актуальним, особливо з урахуванням постійного вдосконалення методів та інструментів атак. Дисципліна «Безпека інтернет-ресурсів» покликана надати більш детальний розгляд по цьому напрямку. Змістовна частина дисципліни включає вивчення сучасних методів та засобів захисту интернет-ресурсів. Як засоби для забезпечення безпеки інтернет-ресурсов використовуються: антивірусні програми, міжмережеві екрани, віртуальні приватні мережі (VPN), засоби мережевої аутентифікації, авторизації і шифрування, засоби захисту мережевих ресурсів на основі розмежування повноважень користувачів, засоби активного дослідження захищеності ресурсів, засоби попередження про мережеві атаки і засоби виявлення таких атак.

Програма та робоча програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та результати вивчення (компетенції) дисципліни, її місце у освітньому процесі.
2. Зміст дисципліни.
3. Структура дисципліни та розподіл годин за темами (тематичний план).
4. Тематика та зміст лекційних, лабораторних занять, самостійної роботи студентів.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ (КОМПЕТЕНТНОСТІ), ЇЇ МІСЦЕ в ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Метою викладання дисципліни є формування теоретичних знань та практичних навичок необхідних для безпечного використання інтернет-ресурсів і безпечній роботі в глобальних мережах.

Предметом вивчення дисципліни є вивчення основних положень і принципів, покладених в безпеку функціонування інтернет-ресурсів, та програмних і технічних засобах що їх реалізують.

Задачі вивчення дисципліни полягають у тому, щоб ознайомити студентів і надати їм навички в роботі по установці, настройці, експлуатації і підтримки в працездатному стані системи захисту ітернет-реурсів і безпечній роботі при використані глобальних мереж.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:
- вимоги нормативних документів України по безпеці в глобальних мережах;
- основні положення, організацію та моделі систем захисту інтернет-ресурсів;
- класифікацію атак на інтернет-ресурси та міри протидії;
- технологію та правила мережевої аутентифікації ресурсів і користувачів;
- організацію і правила безпеки при роботі в глобальних мережах;
- технологію та правила експлуатації міжмережевих екранів;
- основи технології віртуальних захищених мереж VPN;
- основи забезпечення захисту в мережевих протоколах передачі.

Вміти:
- визначати загрози інтернет-ресурсам;
- здійснювати моніторинг існуючих мережевих з'єднань і відкритих портів у комп'ютерній мережі;
- організувати захищений видалений доступ до інтернет-ресурсів;
- аналізувати захищеність інтеренет-ресурсів та виявляти атаки на них;
- встановлювати і налагоджувати міжмережеві екрани;
- реєструвати порушення режиму безпеки і складати звіти;
- розробляти індивідуальні системи управління доступом і захистом інтернет-ресурсів;
- створювати захист за допомогою програмних засобів;

- організовувати безпечну роботу в глобальних мережах;
- використовувати VPN-рішення для побудови захищених мереж;
- управляти засобами безпеки інтеренет-ресурсів.

Вивчення дисципліни передбачає використання наступних видів занять: лекції, лабораторні роботи (в комп'ютерному класі на ПК), самостійна робота студентів. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

Місце дисципліни в освітньому процесі. Для опанування цією дисципліною за програмою достатньо знань, отримання яких передбачено у програмах Університету з вивчення дисциплін: «Вища математика», «Алгоритмізація та програмування», «Безпека програм та даних», «Методи і засоби захисту інформації в комп'ютерних системах».

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Основи мережевої безпеки

Розподілені ресурси: механізми безпеки і управління. Мережева безпека: терміни та визначення. Нормативні документи по безпеці в глобальних мережах. Стандарти безпеки мереж і їх компонентів. Класифікація мережевих загроз та атак на інтернет-ресурси. Технології виявлення віддалених атак. Соціальна інженерія. Шляхи вирішення проблем захисту інтернет-ресурсів.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 4,6,7,8
Додатковий: 12, 13

Тема 2. Технології фільтрації мережевого трафіку

Фільтрація трафіку. Фільтрація Web-змісту (WCF). Віртуальні локальні мережі (VLAN). Технологія перетворення мережевих адрес (NAT). Міжмережеві екрани (МЕ): класифікація та функції МЕ. Варіанти виконання МЕ. Схеми мережевого захисту на базі МЕ. Основні схеми підключення МЕ. Персональні і розподілені мережеві екрани. Довірена мережа та DMZ мережі. Формування політики міжмережевої взаємодії. Проблеми безпеки МЕ.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 4,5,6,7,8
Додатковий:11, 12

Тема 3. Основи технології віртуальних приватних мереж

Концепція побудови віртуальних приватних мереж VPN. Основні поняття і функції мережі VPN. Варіанти побудови віртуальних захищених каналів. Засоби забезпечення безпеки VPN. VPN-рішення для побудови захищених мереж. Класифікація мереж VPN. Основні варіанти архітектури VPN.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 4,5,6,7
Додатковий: 11,12,13

Тема 4. Протоколи мережевої безпеки

Протоколи захисту інтеренет-ресурсів на канальному рівні (протокол PPTP, L2TP). Протоколи формування захищених каналів на сеансовому рівні (протоколи SSL/TLS, SOCKS) . Захист інтернет-ресурсів на мережевому рівні (протокол IPSec). Особливості реалізації засобів IPSec.

Основні схеми застосування IPSec . Протоколи захисту у безпроводних мережах. Механізм шифрування WEP. Специфікація WPA. Стандарт мережі з підвищеною безпекою WPA2.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 4,5,7
Додатковий: 11,12

Тема 5. Безпека інтернет-ресурсів на прикладному рівні

Управління мережевою ідентифікацією і доступом. Особливості управління доступом. Функціонування системи управління доступом. Організація захищеного видаленого доступу. Протоколи аутентифікації видалених користувачів. Централізований контроль видаленого доступу. Протокол Kerberos. Інфраструктура управління відкритими ключами PKI.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 4,5,6,7,10
Додатковий: 11,12

Тема 6. Аналіз безпеки інтернет-ресурсів

Концепція адаптивного управління безпекою. Технологія аналізу захищеності. Засоби аналізу захищеності мережевих протоколів і сервісів. Технології виявлення атак. Класифікація систем виявлення атак IDS. Компоненти і архітектура IDS. Системи попередження атак IPS. Методи реагування систем на атаки. Безпечне розгортання сервісів DNS. Безпека Web-серверів. Безпечна мережева інфраструктура для Web-сервера.

Список рекомендованих джерел:
Основний: 4,5,6,7
Додатковий: 11,13

3. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ ТА РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ТЕМАМИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

Назва теми	*Кількість годин*				*Форми контролю*
	Усього годин/кредитів	*За формами занять*			
		Лекції	*Лабораторні заняття*	*Самостійна робота студентів*	
Тема 1. Основи мережевої безпеки	12	2	4	24	УО ІЗ
Тема 2. Технології фільтрації	12	4	8	38	УО

мережевого трафіку					Пр
Тема 3. Основи технології віртуальних приватних мереж	14	2	4	24	УО, ІЗ, Пр
Тема 4. Протоколи мережевої безпеки	70	2	4	24	УО, ІЗ, Пр
Тема 5. Безпека інтернет-ресурсів на прикладному рівні	36	2	4	24	ІЗ, Пр
Тема 6. Аналіз безпеки інтернет-ресурсів		2	4	24	
Разом	**180/6**	**14**	**28**	**158**	
Підсумковий контроль семестру - екзамен					

Умовні позначення:

УО – усне опитування ІЗ – перевірка індивідуальних завдань

ПО – письмове опитування Т – тестування

Пр. – презентація індивідуального завдання

4. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНИХ, ЛАБОРАТОРНИХ* ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Результати навчання	*Навчальна діяльність**	*Робочий час студента год*	*Оцінювання у балах*
1	2	3	4
SoftSkills: комунікативні навички, робота в команді, творчі навички, сприйняття конструктивної критики.	**Тема 1. Основи мережевої безпеки**		
Знати: основні положення, організацію та моделі систем захисту інтернет-ресурсів; класифікацію атак на інтернет-ресурси та міри протидії	**Лекція 1. План лекції** 1. Розподілені ресурси: механізми безпеки і управління 2. Мережева безпека: терміни та визначення 3. Класифікація мережевих загроз та атак на інтернет-ресурси 4. Шляхи вирішення проблем захисту інтернет-ресурсів **Список рекомендованих джерел** Основний: 2, 3, 4 Додатковий: 10, 11	2	
Вміти: здійснювати моніторинг існуючих мережевих з'єднань і відкритих портів у комп'ютерній мережі	**Самостійна робота студентів** Вивчення та доповнення матеріалу лекції з питань: 1. Нормативні документи по безпеці в глобальних мережах 2. Технології виявлення віддалених атак 3. Соціальна інженерія	24	2
Вміти: здійснювати моніторинг існуючих мережевих з'єднань і відкритих портів у комп'ютерній мережі	**Лабораторна робота № 1** *Засоби мережного аудиту* Завдання на лабораторну роботу: 1. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows для виконання лабораторної роботи 2.Запустити утиліту TCPView. Ознайомтеся з основними пунктами меню 3. Занести до протоколу результати сканування відкритих з'єднань 4. Відкрийте утиліту XSpider. Вивчіть основні пункти меню, скориставшись документацією з меню «Довідка» 5. Запустити програму сканування 6. Виконати сканування по окремих сервісах 7. Проаналізуйте результати сканування	4	8

1	2	3	4
	вашого завдання. Занесіть до звіту результат сканування. 8. Занесіть до звіту порівняльну характеристику, отриманих вами результатів за допомогою утиліт TCPView і XSpider		
SoftSkills: комунікативні навички, робота в команді, творчі навички, сприйняття конструктивної критики, колективний тайм менеджмент	**Тема 2. Технології фільтрації мережевого трафіку**		
Знати: технологію та правила експлуатації міжмережевих екранів	**Лекція 2. План лекції** 1. Фільтрація трафіку. Фільтрація Web-змісту (WCF) 2. Віртуальні локальні мережі (VLAN). Технологія перетворення мережевих адрес (NAT) 3. Міжмережеві екрани (МЕ): класифікація та функції МЕ **Список рекомендованих джерел:** Основний: 2-7 Додатковий: 10	2	
Вміти: встановлювати і налагоджувати міжмережеві екрани	**Самостійна робота студентів** Вивчення та доповнення матеріалу лекції: 1. Варіанти виконання МЕ 2. Персональні і розподілені мережеві екрани 3. Основні схеми підключення МЕ	20	4
Знати: технологію та правила експлуатації міжмережевих екранів	**Лекція 3. План лекції** 1. Схеми мережевого захисту на базі МЕ 2. Довірена мережа та DMZ мережі **3.** Формування політики міжмережевої взаємодії **Список рекомендованих джерел:** Основний: 2-7 Додатковий: 8,9,10	2	
Вміти: аналізувати захищеність інтеренет-ресурсів та виявляти атаки на них	**Самостійна робота студентів** Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до лабораторного заняття з питань: 1. Проблеми безпеки МЕ 2. Інтерфейс та функціональні можливості програми Outpost Firewall.	18	4
Вміти: встановлювати і	**Лабораторна робота № 2** *Організація мережевої безпеки за допомогою*	4	8

1	2	3	4
налагоджувати міжмережеві екрани	*міжмережевого екрана Outpost Firewall* **Завдання на лабораторну роботу:** 1. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows для виконання лабораторної роботи 2. Запустити програму Outpost Firewall. Вивчите функціональні можливості вкладок контекстного меню «Параметри» 3. Налаштувати функції програми Outpost Firewall, залежно від вимог, зазначених у варіанті 4. Налаштувати журнал програми Outpost Firewall, для відображення тільки необхідної інформації, обумовленої завданням 5. Підготувати звіт за результатами роботи програми й виконаними налаштуваннями		
Вміти: аналізувати захищеність інтеренет-ресурсів та виявляти атаки на них	**Лабораторна робота № 3** *Організація мережевої безпеки при використанні засобів виявлення мережевих атак* **Завдання на лабораторну роботу:** 1. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows для виконання лабораторної роботи 2. Запустити утиліту APS, для виявлення факту сканування портів по протоколах TCP, UDP і розсилання UDP broadcast пакетів для заданих портів 3. Налаштувати утиліту APS за наданим варіантом 4. Налаштувати системи імітації сервісів TCP 5. Підготувати звіт за результатами роботи програми й виконаними налаштуваннями	4	8
SoftSkills*:* комунікативні навички, робота в команді, творчі навички, сприйняття конструктивної критики, колективний тайм менеджмент	**Тема 3. Основи технології віртуальних приватних мереж**		
Знати: основи технології віртуальних захищених мереж VPN	**Лекція 4. План лекції** *Концепція побудови віртуальних приватних мереж VPN* 1. Основні поняття і функції мережі VPN 2. Варіанти побудови віртуальних захищених каналів 3. Класифікація мереж VPN	2	

1	2	3	4
	4. Основні варіанти архітектури VPN **Список рекомендованих джерел:** Основний: 3,4,5 Додатковий: 9,10		
Вміти: використовувати VPN-рішення для побудови захищених мереж; захищати за допомогою програмних засобів	**Самостійна робота студентів** Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до лабораторного заняття з питань: 1. Засоби забезпечення безпеки VPN Методи вкладення інформації у комп'ютерні файли 2. VPN-рішення для побудови захищених мереж	24	2
Вміти: використовувати VPN-рішення для побудови захищених мереж; захищати за допомогою програмних засобів	**Лабораторна робота 4** *Організація мережевої безпеки при використанні засобів VPN* **Завдання на лабораторну роботу:** 1. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows 7 для виконання лабораторної роботи 2. Використовуючи **Центр управления сетями и общим доступом** створити нове з'єднання і налаштувати VPN тунель 3. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows 10 для виконання лабораторної роботи 4. Використовуючи аплет **Мережі та Інтернет** створити VPN підключення 5. Встановити та налаштувати VPN –сервіс за варіантом 6. Підготувати звіт про виконання лабораторної роботи	4	8
SoftSkills: комунікативні навички, робота в команді, творчі навички, сприйняття конструктивної критики, колективний тайм менеджмент	**Тема 4. Протоколи мережевої безпеки**		
Знати: основи забезпечення захисту в мережевих протоколах передачі	**Лекція 5. План лекції** *Протоколи захисту інтеренет-ресурсів* 1. Протоколи формування захищених каналів на сеансовому рівні (протоколи SSL/TLS, SOCKS) 2. Захист інтернет-ресурсів на мережевому рівні (протокол IPSec)	2	

1	2	3	4
	3. Особливості реалізації засобів IPSec 4. Протоколи захисту у безпроводових мережах **Список рекомендованих джерел:** Основний: 2,4,5,6 Додатковий: 9,12		
Вміти: організовувати безпечну роботу в глобальних мережах	**Самостійна робота студентів** Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до лабораторного заняття з питань: 1. Стандарт мережі з підвищеною безпекою WPA2 2. Основні схеми застосування IPSec	24	2
Вміти: організовувати безпечну роботу в глобальних мережах	**Лабораторна робота 5** *Організація шифрування трафіку при використанні утиліти IPSec* **Завдання на лабораторну роботу:** 1. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows для виконання лабораторної роботи 2. Запустити консоль керування IPSec на комп'ютері 3. Створити свій список фільтрів, зазначений, залежно від варіанта 4. Створити власну дію фільтра, зазначену, залежно від варіанта 5. Створити свою політику IPSec 6. Додати до створеної політики, правило за зазначеними критеріями, залежно від варіанта 7. Підготувати звіт про виконання лабораторної роботи	4	8
SoftSkills*:* комунікативні навички, робота в команді, творчі навички, сприйняття конструктивної критики, колективний тайм менеджмент	**Тема 5. Безпека інтернет-ресурсів на прикладному рівні**		
Знати: технологію та правила мережевої автентифікації ресурсів і користувачів	**Лекція 6. План лекції** *Управління мережевою ідентифікацією і доступом* 1. Захищений віддалений доступ до мережі 2. Функціонування системи управління доступом. Протоколи автентифікації віддалених користувачів **3.** Централізований контроль доступу. Протокол Kerberos	2	

1	2	3	4
	Список рекомендованих джерел: Основний: 5,6 Додатковий: 8,9		
Вміти: розробляти індивідуальні системи управління доступом і захистом інтернет-ресурсів	**Самостійна робота студентів** Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до лабораторного заняття з питань: 1. Особливості управління віддаленим доступом	24	6
Вміти: розробляти індивідуальні системи управління доступом і захистом інтернет-ресурсів	**Лабораторна робота 6** *Організація безпеки механізму мережевої автентифікації* **Завдання на лабораторну роботу:** 1. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows для виконання лабораторної роботи 2. Встановити та запустити програму . Cain&Abel. Ознайомитись з можливостями основних пунктів меню програми 3. Виконати сканування MAC-адрес робочих станцій у локальній мережі 4. Виконати завдання за варіантом 5. Підготувати звіт про виконання лабораторної роботи	4	8
SoftSkills*:* комунікативні навички, робота в команді, творчі навички, сприйняття конструктивної критики, колективний тайм менеджмент	**Тема 6. Аналіз безпеки інтернет-ресурсів**		
Знати: організацію і правила безпеки при роботі в глобальних мережах	**Лекція 7. План лекції** *Концепція адаптивного управління безпекою* 1. Технології виявлення атак. Класифікація систем виявлення атак IDS 2. Компоненти і архітектура IDS 3. Системи попередження атак IPS Методи реагування систем на атаки. 4. Безпека Web-серверів **Список рекомендованих джерел:** Основний: 5,6 Додатковий: 8,9	2	
Вміти: створювати захист за	**Самостійна робота студентів** Вивчення та доповнення матеріалу лекції, підготовка до лабораторного заняття з питань:	24	8

1	2	3	4
допомогою програмних засобів; організовувати безпечну роботу в глобальних мережах	1. Засоби аналізу захищеності мережевих протоколів і сервісів 2. Безпечна мережева інфраструктура для Web-сервера		
Вміти: створювати захист за допомогою програмних засобів; організовувати безпечну роботу в глобальних мережах	**Лабораторна робота 7** **Завдання на лабораторну роботу:** 1. Встановити та підготувати віртуальну машину з ОС Windows для виконання лабораторної роботи 2. Встановити та запустити програму *ESET Smart Security*. Ознайомитись з можливостями основних пунктів меню програми 3. Виконати налаштування сервісів програми за варіантом 4. Підготувати звіт про виконання лабораторної роботи	4	8
Разом за семестр		***180***	***100***

*Всі лабораторні роботи проходять в лабораторії кібербезпеки з використанням сучасних програмних засобів.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

Основний

1. Положення про технічний захист інформації в Україні від 27 вересня 1999 року № 1229/99

2. Остапов С.Е., Євсеєв С.П., Король О.Г., Технології захисту інформації. Навчальний посібник Чернівці.- Видавничий дом «Родовід», 2017. – 471с.

3. Кавун С.В. Інформаційна безпека. Навчальний посібник Харків: ХНЕУ, 2016. -213с.

4. Гончарова Л.Л. Основи захисту інформації в телекомунікаційних та комп'ютерних мережах. / Л.Л. Гончарова, А.Д. Возненко, О.І. Стасюк, Ю.О. Коваль – К., 2015. – 435 с., іл.160.

5. Зубок М. І. Інформаційна безпека : Навчальний посібник для студентів вищих навч.закладів / М. І. Зубок. – К. : КНТЕУ, 2009. – 132с.

6. КавунС. В. Інформаційна безпека підручник / С. В. Кавун. – Харків : ХНЕУ, 2016. – 368с.

7. Єсін В. І. Безпека інформаційних систем і технологій : навчальний посібник / В. І. Єсін, О. О. Кузнецов, Л. С. Сорока. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 632с.

Додатковий

8. Концепція (основи державної політики) національної безпеки України від 21 грудня 2000 року №2171-111.

9. Інструкція про порядок обліку і зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави від 27 листопада 1998 року № 1893.

10. Положення про порядок здійснення криптографічного захисту інформації в Україні від 22 травня 1998 року № 505/98.

11. Кормич Б. А. Інформаційна безпека:організаційно-правові основи: навч. посібник для студентів вузів / Б. А. Кормич. – К. : Кондор, 2015. – 384с.

12. Пашкова А. Т. Інформаційна безпека як складова національної безпеки А. Т. Пашкова // Безпека життєдіяльності. – Київ, 2014. – № 11. – С. 34-36.

13. Полянська В. Кібернетична безпека України в умовах розвитку глобальної інформаційної системи / В. Полянська // Підприємництво, господарство і право. – Київ, 2013. – № 7 (211). – С. 48-50.

Internet-ресурси

14. Защита информации – режим доступу: *http://www.bseu.by/it/tohod/lekcii9_2.htm*

15. Захист інформації – режим доступу: *http://www.warning.dp.ua/tel28.htm*

16. Безпека на прикладному рівні – режим доступу: *http://www.dut.edu.ua*

* Курсивом виділені назви видань, які знаходяться в бібліотеці КНТЕУ.